Les 1 BEROEPEN VROEGER EN NU

Dit is de eerste les uit de lessenserie 'Worden wat je wil' in het kader van de Kinderboekenweek 2021. In les 2 wordt aandacht besteed aan 'mannenberoepen' en 'vrouwenberoepen' en de invloed van de verschillende media op deze beeldvorming. Les 3 gaat over de invloed die technologie heeft op hedendaagse beroepen.

Tijdens deze eerste les maken de leerlingen kennis met beroepen van vroeger en denken ze na over de gevolgen van de veranderingen van die beroepen. Ook leren ze dat kinderarbeid in Nederland verboden is, terwijl het in andere landen nog steeds aan de orde van de dag is. Ze denken na over hun eigen rol in het tegengaan van kinderarbeid. De les heeft zowel doe- als praatopdrachten en is daardoor afwisselend en interactief. Totale duur: 1 uur.

LESOPBOUW

- Introductie: Kennismaken met het lesonderwerp door middel van een grappig filmpje over verdwenen beroepen. (5 min.)
- Verdieping: Kennismaken met een aantal beroepen die enorm veranderd of zelfs verdwenen zijn. Nadenken over de oorzaken en de gevolgen van die veranderingen. Bespreken van het thema rondom burgerschap 'kinderarbeid' en het ethische vraagstuk. (20 min.)
- Doen: De leerlingen maken een Loesje-poster over kinderarbeid, met behulp van een tekstverwerkingsprogramma. (20 min.)
- Afronding: Terugblikken op de inhoud van deze les door het spelen van een quiz. (15 min.)

VOORBEREIDING & BENODIGDHEDEN

Van tevoren kun je een aantal dingen doen:

- Lees de handleiding.
- Digibord met internetverbinding: klik door de slides voor op het digibord. Bekijk de filmpjes alvast een keer.
- Zorg voor devices voor het maken van een Loesje-poster. Dit kan ook op papier gedaan worden, dan vervalt het leerdoel digitale vaardigheden.
- Als er in de klas geen wisbordjes zijn, kunnen de A, B, C uit de bijlage gebruikt worden bij de afrondende quiz.

BURGERSCHAP

In deze les staat de pijler 'democratie' centraal, waarbij de focus ligt op het ontwikkelen van de vaardigheid 'Het belang van mensen- en kinderrechten in het eigen leven typeren en bediscussiëren' (leerdoel 11 leerplankader SLO burgerschapsonderwijs en mensenrechteneducatie). De leerlingen gaan nadenken over kinderarbeid, wat tegenwoordig in Nederland verboden is. Dat is helaas niet in alle landen het geval. Wat vinden de leerlingen ervan dat kinderen in andere landen moeten werken in plaats van naar school te gaan?

Het onderdeel Burgerschap in de Digi-doener is gebaseerd op het Vakportaal burgerschap van SLO. SLO onderscheidt drie domeinen van burgerschapsonderwijs: democratie, participatie en identiteit. Vanuit dit perspectief werken we aan burgerschap in de Digi-doeners, meer informatie vind je hier.

ETHIEK

In deze les staat het volgende ethische vraagstuk centraal: ben jij bereid meer te betalen voor je kleding als er daardoor geen kinderarbeid meer is in de kledingindustrie? Veel kleding wordt gemaakt in lagelonenlanden, zoals Bangladesh, India, Pakistan of Thailand. In de hele keten van de kledingindustrie wordt veel gebruikgemaakt van kinderarbeid. Dat is één van de redenen waarom kleding zo goedkoop is. Zouden de leerlingen het ervoor over hebben om meer te betalen voor hun kleding als er geen kinderarbeid meer aan te pas zou komen?

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2021 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Liesbeth Mol.

DOEL VAN DE LES

Domein curriculum 2021	Leerdoelen digitale vaardigheden	Kerndoel vak	21st century skills
1 De werking en het (creatieve) gebruik van digitale technologie DG3.1 Interactie en creatie met digitale technologie.	**1 ICT-basisvaardigheden** De leerling herkent de functionaliteiten van verschillende apparaten, platforms en besturingssystemen.	**1 Oriëntatie op jezelf en de wereld** De leerling leert over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kan die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.	**1 Probleem oplossen**
		2 Taal De leerling leert naar inhoud en vorm teksten te schrijven met verschillende functies, zoals: informeren, instrueren, overtuigen of plezier verschaffen.	**2 Kritisch denken**

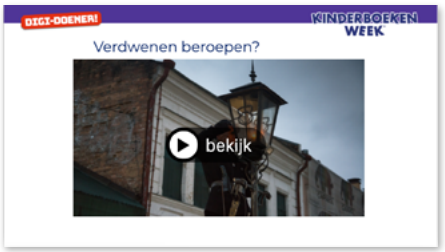
INTRODUCTIE

Openingsslide

Beroepen vroeger en nu

Slide 1, Luisteren / Praten met de klas

Vertel: De beroepen van nu zijn vaak niet meer hetzelfde als de beroepen van honderd jaar geleden. Kijk maar eens naar het filmpje. Welke beroepen worden genoemd? (Lantaarnopsteker, bewaker, geitenhoeder, kapper.) Wat kun je vertellen over deze beroepen nu? Bestaan ze nog of zijn ze vervangen door iets of iemand anders?

VERDIEPING

Slide 2, Praten en denken

Vertel: Op de komende slides wordt steeds een oud beroep getoond. De vragen zijn steeds hetzelfde: Welk beroep zie je? Bestaat dit beroep nog? Zo ja, is het veranderd? Zo nee, hoe komt dat? Is het vervangen door een technologie? Wat zie je op deze eerste slide? (De scharensliep) Wat deed deze man? (Hij trok rond om de messen en scharen te slijpen.)

Laat nu het filmpje zien, stop bij 1:30 minuut. Is dit beroep veranderd? Antwoord: Ja, het gebruik van roestvrijstaal heeft ervoor gezorgd dat messen en scharen minder snel bot worden. Sommige mensen hebben nu zelfs een eigen slijpmachientje in huis. Soms wordt het ook naar een winkel gebracht waar je het kunt laten slijpen. Daarnaast wordt er tegenwoordig meer weggegooid in tegenstelling tot vroeger.

Slide 3, Praten en denken

Vraag: Wat zie je hier? (Een telefoniste) Wat deed zij? (In de negentiende eeuw kon er nog niet direct van het ene toestel naar het andere worden gebeld. Als men de hoorn opnam, kreeg men een telefonist(e) aan de lijn. Aan deze telefonist(e) kon je dan vertellen wie je wilde spreken. De telefonist(e) verbond dan op een groot schakelbord de twee mensen met elkaar, en het telefoongesprek kon beginnen!) Is dit beroep veranderd? (Ja, het is zelfs verdwenen! Ze werden vervangen

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2021 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Liesbeth Mol.

door automatische telefooncentrales. De mobiele telefoon heeft ook gezorgd voor een grote verandering, we gebruiken nu satellieten, die waren er vroeger nog niet.)

Slide 4, Praten en denken

Kijk samen met de leerlingen naar het filmpje. Vraag: Welk beroep heb je gezien? (Een putjesschepper) Wat deed hij? (De putjesschepper leegde vroeger de beerputten. Dat waren putten waar al het afval, ook de ontlasting van de mensen, in terechtkwam. Toen er riolering kwam, werd het hebben van een beerput verboden. De putjesscheppers bleven toen nog wel de putten langs de straten legen.) Is dit beroep veranderd? (Ja, er kwamen putzuigmachines.)

Slide 5, Praten en denken

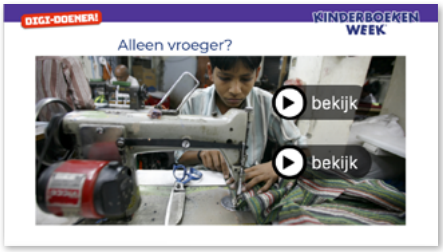
Bij deze beroepen is er allemaal iets veranderd. Lees de vragen voor die op het bord staan en laat de leerlingen in tweetallen antwoord geven op de vragen. Bespreek ze na een aantal minuten, laat een paar leerlingen aan het woord.

Slide 6, Luisteren / Praten met de klas

Vraag: Wat zie je op de foto? (Er wordt gewerkt in een textielfabriek.) Wat valt je op? (Het zijn kinderen.) Vroeger was het heel normaal dat kinderen mee moesten helpen om het geld te verdienen. Kijk maar eens naar het filmpje.

Slide 7, Luisteren / Praten met de klas

Vertel: In Nederland is kinderarbeid dus verboden. Daar wordt ook streng op gecontroleerd. Helaas is dat niet in alle landen op de wereld het geval. Kijk maar eens naar de volgende filmpjes.

Start de filmpjes via de buttons op de slide. Praat erover na met de leerlingen. Wat vinden zij ervan dat kinderen in andere landen moeten werken in plaats van dat ze naar school gaan? Om wat voor soort landen gaat het? (Arme landen, derdewereldlanden.) Wat is de belangrijkste reden dat kinderen werken? (Armoede, te weinig geld voor het gezin om te kunnen leven.) Hoe zou het leven van de leerlingen eruitzien als zij in een land als Afghanistan of Bangladesh zouden wonen?

Slide 8, Praten en denken

Vertel: Kinderarbeid komt het meest voor in de kledingindustrie. Hoeveel precies is niet bekend, maar er werken wel miljoenen kinderen in die industrie. Ook westerse kledingmerken maken gebruik van fabrieken waar kinderen werken. Waarom zouden ze dat doen, terwijl ze weten dat het slecht is voor de kinderen? (De kleding kan zo goedkoper gemaakt worden en dus ook goedkoper bij ons in de winkels liggen.) Is het ook onze verantwoordelijkheid dat kinderarbeid overal in de wereld verboden wordt?
Wat zouden regeringen van rijke landen eraan kunnen doen om

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2021 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Liesbeth Mol.

ervoor te zorgen dat er geen kinderarbeid meer is in de wereld? (Er zijn al verschillende acties gestart om ervoor te zorgen dat westerse kledingmerken erop letten dat hun kleding niet gemaakt wordt door kinderhanden. Zo zijn er afspraken gemaakt door een aantal grote bedrijven om geen kleding meer te laten maken door bedrijven waar kinderen aan het werk zijn.)

Wat zou jij eraan kunnen doen om ervoor te zorgen dat er geen kinderarbeid meer is in de wereld? Laat de leerlingen hierover in hun groepje discussiëren. Bespreek daarna de uitkomsten van die discussies. Wat betekent het verdwijnen van kinderarbeid voor de kleding die in de winkels komt te liggen? (Dit wordt duurder.) Ben jij bereid meer te betalen voor kleding als je zeker weet dat daar geen kinderarbeid aan te pas is gekomen? Ook als dat betekent dat je je kleding niet meer kunt kopen bij de grote, bekende ketens in Nederland? Laat de leerlingen hierover in hun groepje discussiëren. Kom er na vijf minuten klassikaal op terug.

DOEN

Slide 9, Doen

Vraag: Kennen jullie de posters van Loesje? Waar zie je ze weleens? (Bijvoorbeeld in bushokjes of op muren.) Wat zijn het voor posters? (De posters vragen aandacht voor iets dat speelt in Nederland of in de wereld. Ze hopen de wereld een beetje mooier te maken.) Kijk maar eens op de website van Loesje, daar staat het ook beschreven.

Ga via de button op de slide naar de website van Loesje en lees de eerste vier zinnen voor van de tekst die in beeld komt. Ga dan naar het tabblad 'Posters' en laat een paar posters zien. Vraag aan de leerlingen wat hen opvalt. Denk aan: dingen worden meestal op een grappige manier gezegd, soms met een woordgrapje, positieve toon, er wordt vaak iets omgedraaid waardoor het bijna belachelijk wordt, geen plaatjes, ziet er allemaal ongeveer hetzelfde uit.

De leerlingen gaan nu ook zo'n poster maken om kinderarbeid onder de aandacht van de mensen te brengen. Met de poster laten ze mensen nadenken over kinderarbeid in de textielindustrie. Gebruik hiervoor het tekstverwerkingsprogramma dat de leerlingen gewend zijn. Vertel iets over het lettertype (heel basic, alleen hoofdletters) en de lettergrootte (groot en soms scheef). Laat ze gebruikmaken van een tekstvak (dit kan in Word, niet in Google Docs) zodat ze het kunnen verschuiven en zelfs kunnen draaien. Laat ze de poster ondertekenen met hun eigen naam. Gebruik dan een ander lettertype dat er meer als een handschrift uitziet.

Bekijk naderhand de posters en hang ze op in het lokaal of in de gangen van school.
NB: Je kunt ook eerst de afrondende quiz doen en de leerlingen de poster daarna laten maken.

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2021 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Liesbeth Mol.

AFRONDING

Slide 10, Praten en denken

Vertel: Wat hebben we allemaal besproken in deze les? Doe mee met de quiz en laat zien wat je hebt geleerd!

Laat de leerlingen 1. meespelen via lessonup.app, 2. op hun wisbordje de juiste letter schrijven of 3. maak gebruik van de bordjes in de bijlage.

Slide 11, Praten en denken

Het juiste antwoord is hier B. Vraag aan de leerlingen waarom deze beroepen niet meer nodig waren. Vraag of er nog andere redenen zijn waarom sommige beroepen niet meer bestaan.

Slide 12, Praten en denken

Alle drie de antwoorden zijn hier goed. Vraag aan de leerlingen of ze nog meer voorbeelden kunnen geven bij de antwoorden.

Slide 13, Praten en denken

Het juiste antwoord is hier C. Vraag aan de leerlingen of er meteen wat veranderde na de invoering van die wet. (Nee, niet erg veel. Er waren geen boetes of controles. Het duurde nog jaren tot de leerplichtwet kwam.)

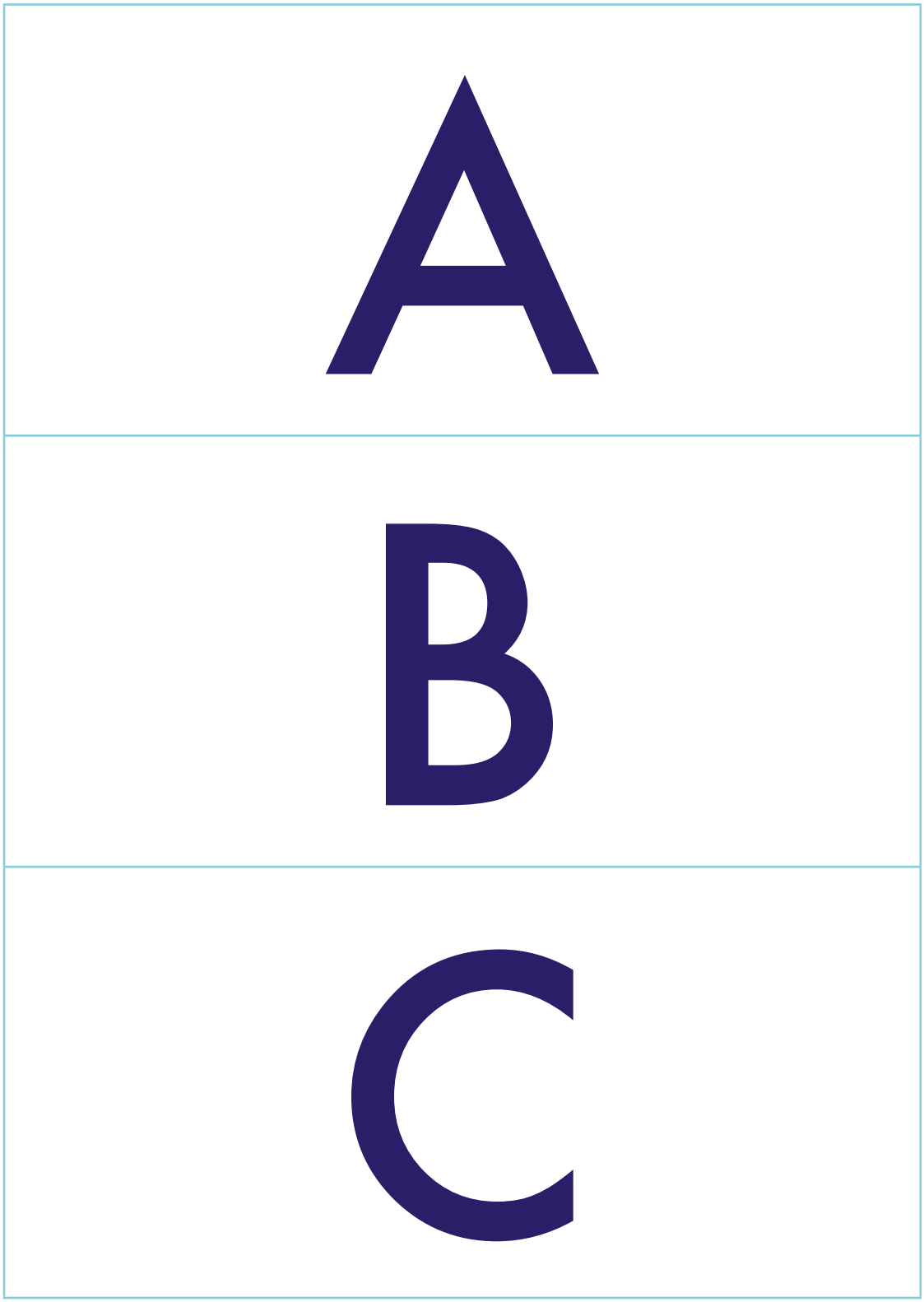

Slide 14, Praten en denken

Het juiste antwoord is hier B. Vraag aan de leerlingen op welke manier westerse landen hier toch iets aan kunnen doen. En wat kunnen de leerlingen zelf doen?

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2021 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Liesbeth Mol.

BIJLAGE VOOR DE LEERKRACHT

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2021 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Liesbeth Mol.